

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

728

Szerző: Bauer Henrik
Cím: Bpesti tömegépít-
kezések

Hely

Idő

"1918"

Forrás: Vállalkozók L.

Személy

Bp 1918. 12.

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

333.32 "1918"

Budapesti tömegépítkezések.

A december 8-iki napilapokban megjelent hír szerint az Országos Lakásügyi Tanács alelnöke azt közölte a nála járt laptudósítóval, hogy: „tavasztól nyárig Budapesten új városrészek fognak a földből kinőni.” Hogy: „ezek az új, kizárólag kislakásokból álló épületek nyárra már beköltözhetőek is lesznek.” Hogy kisebb méretű téglákat fognak ezentul gyártani és hogy már erre vonatkozó rendeleteket bocsátottak ki. Hogy „azért nem fogtak már régebben is hozzá, mert uralkodott a copf. Most, hogy szakember létetre idekerültem, első dolgom volt megvalósítani ezt a régen és annyiszor követelt reformtervetem.”

Három nappal később már e lapokban is olvastuk az örömhírt, hogy „Megkezdődnek az építkezések”, szintén az Orsz. Lakásügyi Tanács alelnökének nyilatkozatára hivatkozva.

Ezeknek a nyilatkozatoknak sem valóságával, sem formájával, sem a laptudósítók, sem az alelnök kijelentéseinek bármiféle szempontból való kritikájával nem akarok foglalkozni. Csak azt a szomorú tényt kell megállapítanom, hogy a lakásügy körül már két év óta folytatott anketek, viták és felmerült eszmék nagy bősége dacára, ezen a téren még ma sincs más jelenteni való, mint az, hogy: a jövőben már csak kis téglát szabad gyártani, hogy néhány ezer kis lakást fognak Budapesten építeni, hogy az Orsz. L. Tanács jelöli és sajátítja ki az ehhez szükséges területet, hogy már van hozzá 10–20 mil-

ió téglá és minthogy ez korántsem elég, más póanyagokat fognak felhasználni és hogy az O. L. T. kormánybiztos elnöke azzal is foglalkozik, hogy a komáromi vár lebontásából nyerhető 20–30 millió téglát nem lehetne-e szintén a budapesti építkezésekhez felhasználni?

Ha nem tudnók, hogy úgy az elnök, mint az alelnök szociáldemokraták, akkor azt kellene gondolnunk, hogy olyan autokraták, akikhez képest a faraók és a római császárok szelid, alkotmányos és szociális demokraták voltak. Az a régi copf, mely ugyanez urak és társaik tanácsainak meghallgatása után, ugyanezeket a nagy dolgokat határozta el — hiszen már másfél év óta olvashattuk időközönként a tömeges kislakásépítésről, a kistéglákról, a hadvezetőség épületanyagiról stb. szóló, tengerikigyó híreket — mindeddig azért nem valósította meg ezeket a terveket, mert, bár háborús kivételes kormányhatalommal volt is felruházva, mégis szükségesnek tartotta előbb, legalább mindezeknek a lehetőségét biztosítani, talán, — meglehet — még a parlament hozzájárulását is, mielőtt a háború költségeitől és pusztításaitól kimerült, gazdaságilag tönkretett nép adóképeségét még az ilyen kockázatos beruházásokkal is terhelné.

Mert az csak bizonyos, hogy akkor, amikor a magántöke nem képes házakat építeni, akkor a közpénzen való tömegépítkezés legalább is kockázatos dolog és nem csupán copf az, ami nem hiszi el, hogy egy kistéglá gyártási rendelettel már lehetséges lesz az, amit minden egyéb lehetlenné tesz. Lehetlenné az anyaghiány, a munkahiány, az élelmiszerhiány, a ruhahiány

és a szénhiány, amely összes hiányokat egyáltalán nem enyhítette az ország területe nagy részének idegen csapatok által való megszállása.

Meglehet, hogy copfnak minősítik majd azt az aggodalmamat is, hogy tulságosan pazar dolgo volna a komáromi várat lebontani, hogy pesti házakat építsenek belőle. És meglehet, hogy maradiság volna ehelyett azt indítványoznom, hogy hagyják meg a komáromi várat, vagy legalább az anyagát Komáromban és használják fel lakásul, vagy valamely más célszerű és produktív telepítésül ott, Komáromban, ha a hadvezetőségnek nincs rá többé szüksége, amit nem csak kívánatosnak, de Wilson elveiben bízva, remélhetőnek is tartok. Vagy talán már ezentul sehol az országban nem akarnak majd emberek lakni, élni és foglalkozni, csak Budapesten?!

Az a Jean Jaques Rousseau, aki 150 évvel ezelőtt már fel tudta szabadítani gondolkozását az államhatalmi ideológia megszokott fogalmaitól és egyfelől egy társadalomban élésre alkalmas egyént igyekezett, egészen új elvek szerint, bölcsőjétől kezdve, felnevelni Emiljében, másfelől a társadalmat a Contract Social fogalmából észszerűen megkontstruálni, felismerte a nagyvárosok tultengésének egészségtelen és társadalomellenes voltát és nagyon hiven jellemezte ezt azzal a mondásával, hogy: „Les palais des grandes villes sont batis des ruines des petites maisons des villages.”

Csak az, aki saját kis érdekeitől sohasem tudta meglátni azokat a közéleti folyamatokat, amelyek a csoportérdek nevében hatalmaskodó vezérek versengésétől a nagy világégésig elvezettek, csak aki magát ezt a nagy világégést is a

7. 1
saját kis érdekeinek nyugtalan ágyában aludta át és csak aki most, a nagy összeomlás alatt, megint csak a saját kis érdekeit igyekszik a romok közül kikaparni, csak az nem látja, hogy itt nem szabad többé a régi egy helyre tolongást folytatni, hogy a faluról, a vidékről elköltözés és az ottani kultúra és jólét megteremtése helyett, a város kulturáján és jólétén osztozni akarni, antiszociális, antidemokratikus, erkölcstelen és — lehetetlen törekvés.

A háboru, az erőszak, az elnyomás, a rabság korszaka szülte egy kommunista gazdasági rend torzképét, a központokkal, a jegyekkel, a maximálások, elkobzások, ácsorgások minden téren való rendszeresítésével, a munkátlansággal, a termelés szünetelésével, ruha-, lakás-, telefon- stb. requirálással, hadisegélyből és hadinyereségből, sőt hadizsákmányból éléssel és ezzel együtt az általános nyomor folytonos nagyob- bodásával. Ha más nem, akkor ez a torzkép mindenkit, birtokost, tőkést, munkást és rokkan- tat egyaránt meggyőzhetne arról, hogy a kom- munizmus nem alapulhat azon a legszélsőbb hatalmi kényszeren, amit a háboru hozott a vi- lágba, hogy a kommunista termelési rend, sok régi és újabb szociológus ideális világrendje, nem épülhet fel egyeben, mint az egész világ szabadságán, jogrendjén, tervszerű, egyetértő, legtökéletesebb termelési szervezetén és az ösz- szes emberek meggyőződészerű testvéri- ségén.

Ezt azonban nem lehet elérni addig, amig ál- lamok, nemzetek, pártok, osztályok és egyéb ha- talmi és érdekesoportok tülekednek az egymás

fölött való hatalomért. Ezt csak az egész világ termelő munkájának és csereforgalmának legcélszerűbb és legtökéletesebb, minden egyes ember és hely egyenlő jogán és biztosságán alapuló szervezésével lehet elérni. Minden politikai agitáció, a technikusoknak és iparosoknak pártok és egyéb elvek szerinti „tömörülése“ helyett tehát kezdjük el itthon ezt a munkát. Akármilyen kis helyen kezdjük, bizonyos, hogy ennek a szervezetnek elterjedését az egész földön semmi sem akadályozhatja, mert a bőség, a jólét és a kultúra mindenütt, minden embernek érdeke. Csak arra kell vigyázni, hogy a végzendő munka programja és szervezése olyan legyen, hogy ez a közös érdek csakugyan biztosított legyen és hogy ne csupán egyesek érdekei, vagy lokális, vagy osztály-, vagy csoportérdekek kielégítését és elhatalmasodását idézzék elő.

Tehát ne az irányítson ebben a munkában, hogy abból a „hadviselteknek“, vagy egyéb, valamely cím alatt „tömörült“ csoportoknak, vagy egyik, vagy másik osztálynak, vagy pártnak legyen haszna, hanem hogy maga a munka minél nagyobb egyetemes hasznot hozzon.

A budapesti tömegépítkezés pedig az egész országra csak kárt jelenthet, mert anyagot és munkaerőt von el az egész országban most a legnagyobb erőfeszítéssel szükségképpen megindítandó termeléstől és a termelésnek a háboru előttihez képest szükségessé vált nagymértékű fokozásától.

Bauer Henrik.